

RAILOWSKY

Llibreria-fotogaleria Railowsky

Una de les principals constatacions és que Railowsky ha sabut sorprendre la nostra mirada i la nostra percepció de la fotografia, i en un temps de domini tan abusiu de la imatge, la seua especialització aporta des del seu fèrtil silenci unes perspectives molt positives en l'àmbit de la imatge.

Juan Pedro Font de Mora

El mes d'octubre de 1985, fa vint-i-dos anys, es va inaugurar la llibreria i fotogaleria Railowsky al número 34 del carrer del Gravador Esteve, de València, i fa uns anys van obrir una altra llibreria a Montcada i un portal en Internet. Es tracta d'un establiment especialitzat en llibres de fotografia, cine, art i tot el que està al voltant de la imatge, la comunicació, el periodisme, la televisió, el disseny i la il·lustració. També disposa d'unes seccions seleccionades de poesia i narrativa i, per descomptat, d'exposicions de fotografia amb tendència a exposar fotògrafs amb llibres publicats, que pretenen sempre prestar atenció tant al llibre com a la foto, en la majoria de vegades de fotògrafs vius i en plena activitat, sense evitar els efectismes, però sí la provocació, perquè qualsevol art en si ha de contenir aquesta ambició; potser J. Montoya i M. Vargas en són exemples.

Juan Pedro és qui capitaneja l'establiment campejant l'apassionat, i d'alguna manera sanguinari, món del llibre i la fotografia a València.

Els primers deu anys s'hi organitzaven vuit o nou exposicions, després aquest ritme frenètic s'ha estabilitzat en una mitjana de sis, i des d'aleshores se n'han fet un total de 150. Però el fet més important és que sempre es busca que les exposicions tinguen un caràcter d'investigació, i algunes d'elles tingueren un efecte sorprenent per les aportacions que van comportar en el tema que tractaven. Entre aquestes hi ha la coordinada el 1989 per Pepe Font de Mora de fotos de Julio Cortázar a partir de les fotos que tenien d'ell una sèrie de fotògrafs, com ara també la de retrats d'escriptors valencians de postguerra (en què va sentir-se especialment vinculat Enric Valor), la d'autoretrats, la del sexe, la dels gitanos, etc.

A més d'aquestes exposicions, que són la base, també han establert la col·laboració amb premis, presentacions de llibres, lectures poètiques i debats.

Ultra això, cada mes hi té lloc una activitat relacionada amb la fotografia participativa: la pròxima serà un debat sobre l'edició de llibres de fotografia, amb editors, impressors i fotògrafs.

Així, Railowsky és un centre de difusió de cultura, de confluència d'idees i de creativitat que té present també la funció de lloc de formació per a joves valencians, com ara Joan Peiró, Chema de Luelmo o Alberto Adsuara, entre altres. El 2005 va rebre el Premi de Difusió del Llibre i la Lectura, de la Conselleria de Cultura, pel reconeixement a tota aquesta labor.

Després de tots aquests anys pot constatar-se que hi ha una clientela ben variada, així com visitants, tota una parròquia, que no solament està avesada a aquesta original botiga, sinó que probablement li sembla el més normal trobar-se aquest establiment amb la seua proteica oferta, i a més amb aquest nom que també podríem posi-

tivament considerar ja de tota la vida, un nom de ressonàncies, a hores d'ara, tant fotogràfiques i tant literàries com al principi semblava tant impossible de pronunciar o retenir. El nom prové d'una foto de Cartier-Bresson d'un cartell publicitari que anuncia l'actuació del pianista Brailowsky que ha perdut la B inicial. Potser, d'alguna manera, el nom ha fet la cosa, però sense excloure'n el contrari i, per descomptat, afegint-hi l'exquisida dedicació de tot el seu personal que tan eficaçment com discreta ha creat aquest àmbit, el gestiona i l'estimula.

Els germans Pepe i Juan Pedro Font de Mora, juntament amb Ignacio Paes, foren inicialment els responsables directes de la creació de Railowsky, amb una inversió del poc capital de què disposaven aleshores, i des de fa set o huit anys, quan es buscaren uns altres menesters Pepe i Ignacio, és Juan Pedro qui capitaneja l'establiment capejant i capejant l'apassionant i d'alguna manera sanguinari món del llibre i la fotografia a València, i així és com ha esdevingut en el seu àmbit una referència de prestigi, amb les consideracions que calga, a tot l'Estat.

En general, sortosament hui dia ja no sorprén comprovar que la fotografia té un espai francament molt ampli i de prestigi, i això és un fet molt saludable. Però si retrocedim als anys huitanta, al moment d'obrir Railowsky, a la ciutat de València les iniciatives de més relleu en aquest àmbit només eren la Galeria Visor —que és la degana— i la Sala Parpalló, amb alguna altra excepció; l'Ivam obriria quatre anys més tard. Així que la presència de la fotografia a la ciutat era pràcticament marginal, i amb ben poca presència d'informació o crítica en la premsa diària i, dins de l'inqüestionable reconeixement històric, la fotografia era una manifestació amb una dubtosa repercussió en el conjunt de les arts per al que podem anomenar gran públic o el que solem considerar públic cultural.

D'acord amb el que s'ha apuntat, el volum d'activitat de Railowsky és més que considerable perquè cal considerar que sorgeix de l'esforç i del voluntarisme d'una empresa privada, molt petita –una llibreria-fotogaleria, al capdavall i al capdamunt–, que troba pagada la seua seriositat amb la complicitat i la confiança de tants fotògrafs i buscadors de llibres d'art. Després de tots aquests anys, a vegades astora pensar com van poder enfrontar-se amb un desig de professionalitat tan incipient a l'aventura de difondre la fotografia i les publicacions especialitzades en imatge, perquè això no pot realitzar-se tan sols amb il·lusió i esforç –que no és poc–, sinó amb una rigorosa seriositat, ja que al remat es tracta que una empresa cultural d'aquestes característiques assoleisca una viabilitat econòmica el més sanejada possible i que tinga una llarga navegació que porte a consolidar l'empresa, com així ha estat, sortejant tota mena de riscos.

L'exemple en aquesta època de crisis i mudances és important i demostra que, amb l'especialització, una llibreria de llibres i fotos pot fer-se i guanyar-se un espai en el mercat, un espai molt valuós en l'àmbit de la cultura més viva pel que significa d'injecció de propostes i d'idees que incrementen la pluralitat cultural en una ciutat concreta. Un espai de mesures més humanes és molt necessari, i potser així mateix molt complementari, davant l'allau dels grans esdeveniments culturals o de la cultura que cada dia s'imposen més a les grans ciutats a un ritme molt accelerat, a vegades amb un obsessiu o excessiu suport dels grans mitjans de difusió: la premsa i la televisió.

El creixement d'aquestes produccions i activitats en àmbits públics, generalment oficials, és evident que compleix unes funcions, però quan per diverses causes no és fa possible la concurrència d'altres iniciatives en una altra escala, la percepció de la creació s'aprima d'una manera considerable i tendeix a augmentar més si cap el consum de productes de l'exterior per la facilitat que sol tenir l'Administració a l'hora d'exhibir i de difondre

El nom de la llibreria-fotogaleria prové d'una foto de Cartier-Bresson d'un cartell publicitari que anuncia l'actuació del pianista Brailowsky que ha perdut la B inicial.

una qualsevol política cultural. Precisament aquesta fotogaleria-llibreria ocupa el local on anteriorment hi hagué una llibreria feminista, que hagué de tancar tant per la pressió d'algunes forces retrògrades veïnals com evidentment per la dificultat de mantenir una línia de llibres especialitzada que altrament és quasi impossible d'accedir a la ciutat. No és ara el tema, però pot apuntar-se que pèrdues com aquestes són significatives del que comporta el domini d'un mercat de masses absorbent que sempre s'imposa i dificulta que es mantinga la pluralitat dels creadors emergents o els que d'alguna manera volen mantenir la seua independència creativa.

Altrament, la Railowsky s'ha mantingut discreta pel que fa a les celebracions d'aniversari, sense oblidar-les, i s'ha centrat molt poc en els quinquennis, un poc més en els decennis, fins i tot amb grates excepcions com ara la col·lectiva «Dotze anys màgics de Railowsky» i, darrerament, perquè la cronologia obliga, en el que ha estat el vinté aniversari, que s'ha celebrat amb un relleu especial i això realment sí que dóna fe de la consistència del treball desenvolupat al llarg d'aquests anys.

En aquesta ocasió, amb el suport de la Universitat de València, la Universitat Politècnica i la Facultat de Belles Arts, es van realitzar una sèrie d'exposicions amb el títol «La imagen inquieta» –recollides en el catàleg homònim– que representen en una antologia dels 86 fotògrafs que han exposat fins ara a la llibreria i que s'hi mantenen vinculats. Els diversos apartats amb què s'organitzaren aquesta espècie de mostres tenen una gran força didàctica –i lúdica– pel que fa al contingut i l'abast tant del que ha estat la fotografia contemporània com els fotògrafs més significatius del nostre àmbit més proper, i la seua significació l'explica lúcidament Juan Vergara en la introducció del catàleg esmentat.

Aquestes sèries i alguns dels seues autors són l'abstracció (Vicente Albero, Javier Campano, Alberto García Alix, Chema Madoz, Pilar Pequeño, Pablo San Juan, etc.); l'arquitectura

(Eugene Atget, Sergio Belinchón, Joaquín Bérchez, Chema de Luelmo, Mateo Gamón, Juan Peiró, Bernand Plossu, Rafa Ramos, Alberto Schommer, etc.); el nu (Alberto Adsuara, Pepe Calvo, Francesc Jarque, Jam Montoya, Carlos Pérez Siquier, Mariano Vargas, etc.); el paisatge (Enrique Algarra, Pepe Frisuelos, Josep Vicent Monzó, Anne Rodríguez, Juan Rulfo, Rafael Vargas, etc.); el reportatge (José Alexandre, Susi Artal, Jesús Ciscar, Ramon Massats, Xavier Miserachs, José Miquel de Miguel, etc.), i el retrat (Gerardo Cañellas, Gabriel Cualladó, Juan Manuel Díaz Burgos, José García Poveda, Daniel García Sala, Alberto Korda, Xurxo Lobato, Isabel Muñoz, Oswaldo Salas, etc.).

Més enllà del recordatori dels autors que han passat per la galeria, des de les tres primeres exposicions (Carlos Cánovas, Chema Madoz, Vicente Albero), de nou cal valorar, perquè és un fet francament constatable, tot el treball d'enriquiment de la fotografia, de recuperació històrica que s'ha fet d'alguns autors, inclosos els valencians (Botella, Peydró, Cualladó, Moltó, Sempere, etc.) i, en la mesura de les possibilitats, alguns autors estrangers que són autèntics emblemes de la fotografia, com ara Inge Morat, Cartier-Bresson o Juan Rulfo, entre altres, l'atenció al reportatge clàssic o als fotògrafs més importants dels anys 50-60, amb autors com Massats (amb «Neutral corner»), Bernard Plossu («Viatge mexicà») o Juan Rulfo, que fou la primera vegada que exposava a Espanya.

En certa mesura, quasi estem parlant, ni que siga de butxaca, d'una enciclopèdia de la fotografia que en obrir-la per qualsevol pàgina et sents abocat en un món d'imatges que et provoca constants lectures noves –i si se'm permet l'abast– tant del que ha estat el segle XX (perquè la diversitat del fenomen és abassegadora), com de les lectures o percepcions que una foto única i determinada pot ensenyar-nos no solament sobre el que mostra, sinó sobre el que sentim i entenem nosaltres com a éssers del carrer, més que en una ciutat concreta, al món, d'acord sempre amb la nostra limitada percepció, que ara és

la fotografia la que ens l'amplia i amplifica. Quan algú va pensar –i cantar– que vint anys no són res, a vegades pense que l'únic que va fer és demostrar que el seu sentit de la ironia –davant les contingències del món i la vida– era monstruós. La candorosa forma amb què ho expressà crec que també pot comparar-se al poder suggeridor que revela una instantània (tant fa que siga d'estudi o espontània), ja que una foto podrà no ser res, però probablement pot estar revelant-se'ns més de vint anys i més.

Davant d'una navegació com ara la de Railowsky, només pot dir-se «per a continuar», com també que el seu personal està veient que el vint-i-cinqué aniversari que s'acosta ja és una xifra amb un simbolisme especial que contagia un entusiasme que no podia imaginar-se en un altre moment, i per això potser cal anar més a fons i per tant rascar i aprofundir sobre el sentit de tantes coses i persones que han passat i passen per aquest establiment, fiscalment un negoci personal tradicional, però per a molts una botiga de cultura viva. I evitar caure en qualsevol temptació d'autoelogi, de manifest programàtic o de testament romàntic o tronat. Així és que hi ha el projecte de fer un documental sobre l'univers Railowsky per celebrar la prevista efemèride de la manera més creativa possible, amb la diversitat de clients i usuaris, perquè tots ells es constitueixen en la narrativa i la imatge d'aquesta època.

Al remat, una de les principals constatacions és que Railowsky ha sabut –i sap– sorprendre la nostra mirada i ha complicat la nostra percepció de la fotografia. En un temps en què es fa un ús tan abusiu de la imatge, Railowsky aporta des del seu fèrtil silenci unes perspectives molt positives perquè la lucidesa i la intel·ligència artística troben l'àmbit més propici.

Vicent Berenguer